

VERS

Hull a hó ma
 Fejem felett
 Szürke az ég a tető ottrekedt
 Ha már este lett
 Hová lesz az árnyék mely most követ
 Ki lesz gazdája este
 Egy csillag vagy egy fecske
 Egy barna asszony
 S a hold van
 Az ablak-sarokban
 Odaát
 Halad el valaki engem meg se lát
 Nézem amint forognak a rácsok
 Majdnem kihúnyt tűzben csillanások
 Csak nekem
 Ám ahova megyek ott halálos hideg leszen

Lackfi János fordításai

Gion Nándor

TISZTULÁS CSERÉPSÍPPAL

Időnként visszatérnek ifjúkori írásaim szereplői, és leginkább kellemetlenségeket okoznak, de ezért kizárólag magamat okolhatom, nem elsősorban a kinyomtatott írások miatt, hanem azért, mert túl sokat beszéltem róluk, esetenként dicsekedtem is, felelőtlenül azonosítottam valós személyeket irodalmi hősökkel, így aztán begyűjtöttem néhány felesleges ellenséget, de ami még rosszabb, elég sok terhes barátot is. Ezek közé tartozik Kökény Dénes, akit barátai Diegónak szólítanak. Őt valamikor a hetvenes évek legvégén ismertem meg Bácska legközepén, egy szép füves réten egy majálison. Sok ember gyűlt ott össze, mindenfelé tüzek égtek, és hús sercegett, a frissen sült hús mellé bort és sört ittunk, igen jó volt a hangulat, és akkor még feltűnt négy hosszú hajjú lovas suhanc is, akik tovább színesítették a derűs képet, Diego vezette a lovasokat, véletlenül a mi tűzrakásunknál álltak meg, intettünk nekik, leszálltak a lovacról, hússal és borral kínáltuk őket, kezdtünk összebarátkozni, megtudtam róluk, hogy hárman közülük betanított munkások a láncgyárban, Diego pedig boltossegéd, mindannyian már gyermekkoruk óta lovagolnak, persze főleg igáslovakon, melyeket ismerős földművelőktől kérnek kölcsön, de így is szép az élet, különösen ünnepnapokon és hétvé-

geken. A továbbiakban még inkább kitárulkoztak, elmondták, hogy hétfégeken előfordul, hogy túl vidáman viselkednek, napközben és este természetesen a lányok után kajtatnak, éjszaka azonban elköszálnak mindenféle sötét körzetbe, betérnek furcsa kocsmákba, ahol hangoskodó emberek gyülekeznek, igen gyakoriak a villongások és verekedések, főleg nemzetiségi ellentétek miatt, de nemcsak ezért, így hát éjszakánként nadrágszífjukra kutyaláncot tekernek, ezt ingyen beszerzik a gyárból, és közelharcban gyorsan lekapcsolható a nadrágszíjról, gyakorta le is kapcsolják, és igen hatékonyan használják. Egészen érdekes történeteket meséltek, én meg, hogy szintén elhengegjek valamivel, megemlítettem, hogy nagy regény megírásához készülődöm, a mai fiatalokról, ebbe akár az ő élményeikből is beépítenék valamit, ha nincs ellene kifogásuk. Nem volt ellene kifogásuk, sőt még lelkesebben meséltek egészen besötétedésig, amikor gyönyörűen világítottak a tüzek a tágas réten.

Ami a továbbiakban a legjobban meglepett, hogy a láncos fiúk nem felejtették el majálisi hengegéseimet. Diego többször is rám telefonált, érdeklődött, hogy miként haladok a róluk szóló regénnyel. Nem akartam feleslegesen magyarázkodni, hogy a regény valójában nem róluk szól, inkább megnyugtattam, hogy remekül megy a munka, ami nem egészen így volt, a regény azonban végül is elkészült, persze megszelídítettem a nyers valóságot, a kutyaláncokat meg sem említettem, szakmai körökben mindenestre kedvező elbírálásban részesült a kézirat, csak hogy túl sokan elolvasták, és felmerültek bizonyos politikai aggályok, pártfunkcionáriusok is foglalkozni kezdtek vele, egyik író társam pedig felháborodott levelet írt, amelyben tiltakozott sajátos szocialista világunk meggyalázása ellen, külön kifogásolta a fiatal regényhősöket, mert szerinte az ilyen társadalomellenes léha senkiháziakról, akik még nemzetieskednek is, egyáltalán nem volna szabad írni harmonikus világunkban. A kéziratból később nyomtatott könyv lett, mivel az írók, az említett egyetlen kivételével, kiálltak mellettem, a vita azonban elég sokáig elhúzódott, félig nyilvánosan, félig a színpalak mögött, a láncos fiúk is tudomást szereztek róla, és a bonyodalmak kellős közepén felkerestek a lakásomon. Igen rosszkedvűek voltak.

Leültettem és itallal kínáltam őket, de ettől sem derültek fel. Megkértek, hogy adjam meg felháborodott író társam címét. Elhatározták ugyanis, hogy a legközelebbi hétfégén felkeresik az illetőt, becsöngetnek hozzá, udvariasan bemutatkoznak, elmondják, hogy ők azok a léha senkiháziak, akikről állítólag egy sort sem volna szabad leírni a mi harmonikus szép világunkban, csak hogy ők ezzel nem értenek egyet, és ezután szakszerűen laposra verik a harmónia bajnokát. Együttal megadhatnám néhány pártfunkcionárius címét is. Olyan elkeskenyült szemmel néztek rám, hogy beleborzongtam, szinte lánccsörgést is hallottam.

Ekkor már terjengős magyarázkodásba kezdtem, de nem hittek nekem, meg voltak győződve, hogy regényhősök lettek, kötelesek megvédeni becsületüket, közben az enyémet is. Végül rájuk hagytam, de hosszas érvelés után sikerült lebeszélni őket az elhamarkodott közvetlen akcióról.

Szerintem a könyvet sohasem olvasták el, de a kapcsolatot továbbra is tartották velem, Diego gyakran érdeklődött hogylétem és pályafutásom felől, természetesen dicsekedtem, és elővigyázatosságból csupa jókat mondtam a körülöttem mozgó emberekre. Az idő múlásával a kutyaláncos csapat szétszéledt, ketten közülük elmentek vendégmunkásnak Németországba, a harmadik a vendéglátóiparban helyezkedett el pincérként, később saját kocsmát nyitott, Diego pedig szépen araszolt fölfelé a keres-

kedői ranglétrán, egyre több pénzt keresett, végül vállalkozó lett belőle, én ezt a zilált balkáni közegben igen kockázatos lépésnek ítéltem meg, csak hogy nekem sohasem volt üzleti érzékem, Diegónak viszont igen, gyümölcsöző külföldi kapcsolatokat teremtett, felvirágoztatta vállalkozását, jövedelméből még saját lóistállóra és lovászra is telt, ma már karcsú telivér lovakon üget szabadidejében a földeken és mezőkön. És mire én Budapestre települtem, neki már itt is komoly üzleti kapcsolatai voltak, sejtésem szerint főleg az itteni koszovói albán csoportokkal, bár erről csak ritkán tesz említést, minden másról azonban szívesen mesél, mert idevezető üzleti útjai alkalmából rendszerint engem is meglátogat. Néha örülök neki, néha nem. Legutóbb akkor jelentkezett be, amikor Ágnes hazarepült La Pazból.

Ágnes nem regényhős, ő nagyon is földön járó vagy inkább laboratóriumokban járó atomfizikus, aki sokat utazik szerte a világban, különféle tudományos értekezletekre, ilyenkor hetekig, hónapokig távol van, kicsit talán ennek köszönhető érzelmi viszonyunk tartóssága. Mindig megörülünk egymásnak, amikor hazaérkezik. Ezúttal Argentínát, Chilét, Perut és Bolíviát járta be az atomkutatás fejlesztése érdekében. Elég sokáig elmaradt, én időnként elmentem a lakásába, meglocsoltam a virágait, sajnos nem kellő rendszerességgel, a virágok igencsak kornyadoztak, leveleik beporosodtak, mire Ágnes megérkezett. Ahogyan máskor, most is mérgelődött a férfiak megbízhatatlansága miatt, de azután lemosta a port a levelekről, majd valamelyest megnyihülten jött el hozzám, egy-két szemrehányó megjegyzése után ismét örültünk egymásnak, majd előszedte a Dél-Amerikából hozott ajándékokat. Egy nagyon tarka indián szőnyeget, egy még tarkább tarisznyát és egy okarinát. Ezután nekilátott nálam is rendet csinálni. Két napig törölgetett és porszívózott a lakásban, én meg ez idő alatt a cserépbe égetett okarinával bíbelődtem, teljesen reménytelenül, valamikor gyermekkoromban szájharmonikázni szerettem volna megtanulni, az sem sikerült, a cserépsíp pedig a szájharmonikánál is nehezebben kezelhető hangszer, disszonáns, fülsértő, élesen rikoltó hangokat fújtam ki belőle a porszívó zúgása közben, vagyis elég nagy lármát csaptunk Ágnessal, csodálkoztam is, hogy a szomszédok nem tiltakoznak. A nagytakarítás végeztével Ágnes kezdett tiltakozni, a maga szelíd módján megjegyezte, hogy az okarinát tulajdonképpen dísz tárgyként ajándékozta, nem pedig mindennapi használatra. Értettem a szóból, a cserépsípot elhelyeztem a könyvespolcra a francia regények közé, ahol régebben egy üveg szarajevói sör állt, a sörösüveg azonban szétrobbant egy meleg nyári napon, azóta a francia írók regényei kicsit ragacsosak, vonzzák a levegőt szennyező szemcséket, és megfeketedtek a rájuk szálló portól, gondoltam, az okarina javíthat a kinézetükön. Ágnes is így vélte, a tarka indián szőnyeget az íróasztalom elé terítette, olyan megfontolásból, hogy ezen nem látszik, ha esetenként rászórom a cigarettahamut, a tarisznyát falra akasztotta az előszobában, és akkor végre mesélni kezdett úti élményeiről.

Részletesen taglalta a tudományos értekezések tématikáját, egy szót sem értettem az egészből, jó ideig mégis türelmesen hallgattam, később azonban megkértem, hogy meséljen inkább mozgalmasabb élményeiről. Ilyen élményeket nemigen gyűjtött be, általában a konferenciatermek és a szállodaszobája között ingázott, La Pazba is csak egyszer ment el városnéző sétára, akkor valamelyik festőien szép szűk utcában eléje állt egy barna bőrű, borostás arcú fiatalember, kést szegezett a torkának, és fényes nappal elvette tőle rubinköves gyűrűjét, amit nagyanyjától örökölt, és a fülbevalóit, amit én ajándékoztam neki tavaly karácsonykor. Főleg a gyűrűt sajnálta. Azzal vigasztaltam,

hogy még olcsón megúszta a városnéző sétát, Budapesten például ez idő alatt ismét szitává lőttek egy tekintélyes üzletembert, atomfizikusokat ugyan még nem támadtak meg, de ez is előfordulhat. Ezután rövid történelemórát tartottam, azt fejtegettem, hogy a bolíviai férfiakat látatlanban is kissé puhányaknak tartom, akik csupán védtelen nők kifosztására képesek, bezzeg egykoron a csendes-óceáni háborúban Peruval szövetségben is vereséget szenvedtek Chilétől, ettől a nadrágszj-országtól, és azóta nincs tengerpartjuk. Szélsőségesen és igaztalanul fogalmaztam, Ágnes azonban éppen olyan türelemmel hallgatta a történelmet, mint én az atomfizikát. Szóval megvoltunk békességben. Ekkor jelentette be magát telefonon esti látogatásra Diego.

Ezúttal nem örültem neki, Ágnes meg kifejezetten bosszankodott, nehezen tud eligazodni ismeretségi köreimben, és nem kedveli régi barátaimat, mert szerinte túl sokat és túl hangosan panaszkodnak. Kedvetlenül elballagtam a sarki boltba, vásároltam tíz üveg sört, amit Ágnes sokallott, de nem volt igaza, mert késő délután előzetes bejelentés nélkül feljött hozzám Komáromi Gyula filmproducer, aki nagy sörivő.

Félig-meddig szintén regényhős, valamikor írtam egy fotóriporterről, Komáromi Gyula akkor még amatőr, de nagyon ambiciózus fotós volt, rólam is csinált néhány trükkös fényképet, írásomban magára ismert, és barátjává fogadott, szerencsére nem tartozik a terhes regényhősök közé, fényképezőgéppel elutazott Párizsba, tizenöt évig nem hallottam felőle, azután visszajött, és névjegyére már azt íratta a neve alá, hogy producer-rendező-operatőr. A szakmában többen elvitatják ezt a sokrétű titulust, csak-hogy Komáromi Gyula pénzt is hozott a gazdag Nyugatról, alapított magának egy filmstúdiót, sorozatban gyártja a közhasznú rövidfilmeket és reklámfilmeket, azt hiszem, jól megy neki, ő azonban játékfilmekre vágyik, ragyogó elképzelései vannak, régi barátságunk nyomán ezekben az elképzelésekben valahol én is szerepelek, buzgón pályázik mindenféle alapítványoknál, de eddig még nem jutott játékfilm közelébe, vagyis nem kapott anyagi támogatást.

Egyébként jó kedélyű, robusztus ember, egyetlen baja, hogy nem tud halkan beszélni, legkedélyesebb hangulatában is üvöltve társalog, ez időnként elfárasztja hallgató-ságát. És most még dühösen is érkezett. Már az ajtóban harsogni kezdett.

– Cégéres gazemberekkel vagyunk körülvéve! Korrupct brigantik rongálják az életünket! Emellett még ostobák is, annyira ostobák, hogy...

Gyorsan kezébe nyomtam egy üveg sört, és egyáltalán nem tudtam, hogy kiket szidalmaz. Hangosan üdvözölte Ágnest, és immár sör mellett folytatta a dühöngést. Lassanként kiderült, hogy valamelyik alapítvány kurátorairól van szó, akiknek Komáromi Gyula káprázatos filmtervet nyújtott be, de ezúttal sem szavaztak meg neki anyagi támogatást. A legsötétebb színekkel jellemezte a kuratórium tagjait, és már a második üveg sört is megitta, amikor megérkezett Diego.

Ő nem lármás fajta, csöndes mosollyal jött be, udvariasan köszönt, leült az egyik fotelba, még mindig mosolygott, én mégis rosszat sejtettem, mert szeme nagyon keskenyre szűkült. Neki is adtam egy üveg sört, és rossz sejtésem gyorsan beigazolódott. Mielőtt Komáromi Gyula ismét kiabálni kezdett volna, Diego halkan azt mondta:

– Idefelé jövet kirabolt három román fickó. Késeket nyomtak az oldalához és a torkomhoz, és elvették a pecsétgyűrűmet meg a karórámat.

– Románul beszéltek? – kérdeztem.

– Magyarul beszéltek. Rossz magyarsággal. Az s betűket olyan pépesen, lágyan böfögték fel a gyomrukból...

– Vagyis a susogó mássalhangzókat – pontosítottam.

– Legyen úgy, ahogyan maga mondja – hagyta rám Diego. – Tehát a susogó mássalhangzókkal elárulták magukat.

– Ágnes is kirabolták – mondtam. – La Pazban egy indián vagy mesztic férfiú elvette rubinköves gyűrűjét, amit szegény nagyanyjától örökölt, meg elvette a fülbevalóit is. Az illető szintén késsel fenyegetőzött, de spanyolul beszélt, lehet, hogy rossz spanyolsággal.

– Hol van az a La Paz? – kérdezte Diego.

– Bolíviában – mondtam. – Messze Dél-Amerikában, annak is a csendes-óceáni részén, bár az országnak nincs tengeri kijárata.

– Kár volt olyan messzire utaznia – mondta Diego szánakozva Ágnesnek. – Itt is kirabolhatták volna. Megpróbálta visszaszerezni az értékeit?

– Eszem ágában sem volt – mondta Ágnes. – Halálra rémültem, és örülök, hogy élve megúsztam a támadást. Bár nagyanyám gyűrűjét nagyon sajnálom.

– Én addig nem megyek el innen, amíg vissza nem szerzem a pecsétgyűrűmet és a karórámat – mondta Diego. – Megjegyeztem a selypítő fickók pofáját, és azt is tudom, hogy milyen útvonalon cirkálnak a városban.

– Felháborító a közbiztonság állapota ebben az országban! – üvöltött fel Komáromi Gyula. – De ezen nincs mit csodálkozni, amikor még az alapítványi kuratóriumok is...

Folytatta háborgását kedvenc témakörében, hosszasan ecsetelte, hogy egy másik alapítvány pályázatára is jelentkezett, de bizalma megingott az emberi tisztességben és jó ízlésben, a másik alapítványnál is gyanús indíttatású tagok ülnek a döntést hozó testületben. Diego összeszűkülte szemmel hozzám fordult.

– Maga is érdekelt ebben a pályázatban?

– Közvetlenül semmiképpen sem... – kezdtem volna magyarázkodni, de Komáromi Gyula félbeszakított.

– Persze hogy érdekelt vagy! Két könyvedből is remek filmet tudnék csinálni. Már felvázoltam az elképzeléseimet.

– Megtudhatnám, hogy kik ülnek abban a döntést hozó testületben? – kérdezte Diego.

– Természetesen... – kezdte volna mondani Komáromi Gyula, de most én szakítottam félbe őt, erősen lábára léptem az asztal alatt, és azt mondtam:

– Döntéshozatal előtt ezt nem árulhatjuk el, mert akkor eleve kiiktatnak bennünket a pályázók közül.

Komáromi Gyula elképedve nézett rám, de mégis visszafogta magát. Békésebb témákra tértünk át, régi ismerősökről beszélgettünk, meg arról, hogy Budapesten talán majd ismét kibimbóznak a kulturált kávéházak, ahová majd vasalt inges és vasalt blúzós vendégek járnak, ez pedig hosszú távon hozzájárulhat a közélet tisztaságához. A békés témákról is hangosan társalogtunk, Diego meg én kezdtünk felzárkózni Komáromi Gyula hangerejéhez, ahogyan ez már lenni szokott az ilyen baráti összejöveteleken.

Ágnes egy idő után persze elunta témáinkat és harsogásunkat, a könyvespolchoz suhant, kézbe vette az okarinát, erőteljesen fújni kezdte. Értelmes dallamokat ő sem tudott kicsalni belőle, viszont egyre hangosabban rikoltozott. Diegónak legérzékenyebb a füle, ő búcsúzott el elsőnek tőlünk. Komáromi Gyula mindjárt megkérdezte tőlem:

– Ki ez a csontos, keskeny szemű ember? És miért tapostad a lábamat?

Röviden elmondtam neki Diego és láncos csoportja történetét, Komáromi Gyula figyelmesen hallgatott, töprengett egy kicsit, majd azt mondta:

– Add meg a telefonszámát.

– Nincs telefonja – hazudtam óvatoskodva.
 – Hogyhogy nincs telefonja?
 – Egyszerű ember. Utálja az efféle civilizációs ketyeréket.
 – Add meg a lakcímét.
 – Lakcíme sincs – hazudtam tovább. – Egy isten háta mögötti tanyán él, és a lovait csutakolja.

Ágnes még mindig fújta az okarinát, Komáromi Gyula bosszúsan fölállt, ő is elbúcsúzott, akkor Ágnes visszatette a cserépsípot a francia írók közé, és csak annyit jegyzett meg:

– Én is hozzájárultam a közélet megtisztulásához, sőt a közbiztonság javításához. Ismét csöndes békességben éltünk vagy két napig, ekkor telefonált Diego.
 – Igazam volt. Tényleg román állampolgárok – mondta tömören.
 – Kik?
 – A selypegő fiúk.
 – Honnan tudod?

– Kizsebeltem őket, amikor elaléltak egy sötét utca kövezetén. Átnéztem az irataikat, ezeket náluk hagytam, egyéb értékeiket azonban eltulajdonítottam. Megvan a pecsétgyűrűm és a karórám. Ezenkívül szereztem három másik pecsétgyűrűt is, négy karórát, két női gyűrűt és két pár fülbevalót. Egy zafirköves gyűrűt és egy pár fülbevalót szívesen Ágnesnek ajándékoznék, ha elfogadná.

– Rubinköves gyűrűt nem találtál a zsebekben?
 – Ahhoz La Pazba kellene utaznom.

A kagylóra tettem a kezem, és megkérdeztem Ágnest, hogy elfogadna-e Diegótól egy zafirköves gyűrűt és egy pár fülbevalót. Tagadólag rázta a fejét.

– Majd átgondolja – mondtam a telefonkagylóba.
 – Rendben. Egy ideig őrizni fogom újonnan szerzett értékeimet.
 – Mi van az áldozatokkal? – kérdeztem.

– Most már nyilván kórházi ágyakban pihennek, az orvosok bizonyára csúnya zúzásokat fedeztek fel a fejükön és a testükön. Hamarosan talán a rendőrök is kihallgatják őket.

– Láncokkal dolgoztatok?

– Hát... ahogyan maguk művészféle emberek mondanák, nosztalgiáztam egy kicsit. Jólesett.

– Pucolj át minél gyorsabban a határon, menj vissza a lovaidhoz, nehogy elkapjanak a rendőrök.

– Fölösleges izgulni – nevetett Diego. – A lebetegített fiúk azt fogják vallani, hogy ők békés turisták, nincsenek haragosaik és ellenségeik, ismeretlen garázda elemek sötét éjszaka rájuk támadtak, láncokkal ok nélkül összeverték őket. Legfeljebb elmondják még, hogy ütlegelés közben mintha albán beszédet hallottak volna, de nem biztos, hogy ezt megemlítik. Majd figyelje, mit írnak az újságok. Egy rövidke hírben biztosan beszámolnak róluk.

Diego ezután jókedvűen elköszönt a telefon másik végén, én meg az elkövetkező napokban gondosan átlapoztam az újságokat, de nem találtam semmit az éjszakai ütlegelésről.

Vagy tíz nap múlva azonban megjelent egy szociográfiai értekezés az idegengyűlöletről, és ebben legfrissebb példaként említés történt egy sajnálatos esetről, amikor is valakik feltehetően idegengyűlöletből láncokkal félholtra vertek három tisztességes és békés román állampolgárt.

- Az értekezést Komáromi Gyula is elolvasta, és azonnal felhívott telefonon.
- Ez a Diego szavatartó ember – harsogta. – Tényleg megadhatnád a címét és a telefonszámát.
  - Mondtam már, hogy nincs címe és telefonszáma.
  - Nem hiszem. Sikeres vállalkozó. Hogyan intézi üzleti ügyeit?
  - Személyesen. Ezért sikeres. Olvashattad.
  - Menj a fenébe! Megtalálom nélküled is! – ordította Komáromi Gyula, és dühösen lecsapta a kagylót.

Ágnes végighallgatta röpké, ingerült beszélgetésünket, hosszasan elgondolkodott, majd pedig közölte, hogy mégis elfogadja Diegótól a zafirköves gyűrűt és a fülbevalót.

Honti Mária

A „TŰNŐDŐ PALLOS” (II)

Nemes Nagy Ágnes HÁROM TÖRTÉNET-ÉRŐL

A ház „lakói” – metamorfózisok I

„Erdész lakta, aztán az öregasszony, / aki a hegyre járt...” – kezdődik a „történet” mélyebb rétegeinek felidézése.

A „mondják” „mondják” mint elbeszélő fordulat csak a szöveg végleges, publikált változatában fordul elő – a kéziratokban nem szerepel. A vezető ezzel hangsúlyozottnan távolítja magától a történeteket, mint hallott, mással történt eseményeket adja elő. Vagyis nemcsak a látogató rejti jó ideig kilétét, hanem a vezető is: identitásukért (összetartásukért, elválásukért is) egymással kell megmérkőzniük.

Az erdész felvillanása részben az elsüllyedt gyermekkorban kialakult férfiideálképet idézheti. Hiszen a költő több életrajzi visszaemlékezésében utal egy rokon erdészcsaládnál, a természet bűvöletében töltött gyermekkori nyarakra. De egyúttal előképe is lehet egy későbbi férfialaknak. E férfi képe – bár nem részletezett – fontos: nem lehet véletlen, hogy a tömör összefoglaló részben ő és az öregasszony majd újból és együtt említődik. Jele ez annak, hogy a versben feltáruló krízisnek és elvállalt magánynak fontos motívuma az asszonyi csalódás, melynek az öregedés egyszerre következménye és előidézője.

A következő „lakó”, s akiről többet megtudunk, az *öregasszony*. Ő egyfelől hordozója egy nemzedék sorsának, ama nemzedékének, amelynek alig jutott ki az ifjúságból. Ő a megjelenítője a női boldogság, a maradék ifjúság elvesztésének is – emlékét a lány különváló alakja ellenpontozza. De alakján ott van a költő korán érő, a megismerés kínjával kezdettől fogva viaskodó személyiségének lenyomata is.

Nemes Nagy Ágnes már első kötetének, a húsz évvel korábbi *KETTŐS VILÁGBAN* címűnek a nyitó versében ír a megismerő *elme* működésének szenvedéséről és szenvedélyéről: